

**РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК
НЕОБХІДНА УМОВА ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У
ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Головним завданням системи вищої освіти є підготовка всебічно освіченого, висококваліфікованого, мобільного фахівця. Необхідною умовою реалізації цього завдання є розвиток інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу на рівні сучасних вимог.

Більшість дослідників проблем вищої школи як головний напрямок розвитку інформаційно-освітнього середовища ВНЗ розглядають використання комп'ютерів і комп'ютерних технологій у навчальному процесі. Про це свідчать роботи Ю.Бабанського, Г.Селевко, Н.Тализіної, Г.Блуднова, Б.Гершунського, О.Тихомирова, Т.Габай, Є.Машбіца та багатьох інших). У роботах В.Ясвіна, Ю.Мануйлова, В.Козирева, М.Мойсеєва, В.Мозоліна, І.Роберт, В.Ветрова йдеться про створення інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу як про комплексну проблему.

Ми вважаємо якість інформаційно-освітнього середовища за один з найголовніших чинників, від якого багато в чому якість вищої освіти і розглядаємо інформаційно-освітнє середовище ВНЗ як багатоаспектну педагогічну реальність, що містить сукупність необхідних психолого-педагогічних умов, сучасних технологій і програмно-методичних засобів навчання, які побудовані на основі інформаційних технологій і забезпечують супроводження та розвиток пізнавальної діяльності та особистості викладачів та студентів в процесі вирішення освітніх завдань.

Важливою складовою інформаційно-освітнього середовища є навчальна література. У бібліотеці сучасного ВНЗ має бути представлена навчальна література як на паперових носіях, так і в електронному вигляді. Фонд такої літератури необхідно вчасно доповнювати й оновлювати. Безумовно, бібліотеку сучасного ВНЗ неможливо уявити без електронного каталогу й можливості доступу до її ресурсів через Інтернет.

Створення сучасного інформаційного навчального середовища передбачає обладнання навчального процесу засобами новітніх інформаційних технологій. Комп'ютерні технології слід застосовувати як під час аудиторних занять, так і в позааудиторній роботі. Мультимедійні освітні продукти (репетиційно-методичні комплекси) необхідно використовувати для вивчення різних навчальних дисциплін. Як правило, компакт-диски з такими продуктами містять викладення навчального матеріалу за допомогою мультимедійних засобів і тести для перевірки рівня засвоєння цього матеріалу. Поширюється використання в навчальному процесі віртуальних лабораторних практикумів, обчислювальних порталів, які створюються для ефективної роботи користувачів на високопродуктивних обчислювальних ресурсах з мережі Інтернет.

Зусилля науковців, програмістів, викладачів ВНЗ необхідно спрямовувати на створення цілісних систем безперервної інтерактивної освіти. Системи навчально-методичних комплексів повинні передбачати активну роботу студентів і викладачів в інтерактивному режимі. Доступ студентів до електронних аналогів навчальних курсів має здійснюватися через офіційний портал ВНЗ за допомогою індивідуального пароля. Викладачі при такій організації роботи будуть мати можливості не тільки подавати на порталі новий навчальний матеріал, а й відстежувати, скільки часу кожен студент пропрацював у системі, на які сторінки він заходив і яких результатів за підсумками тестування досяг.

Перспективним напрямком впровадження НІТ в освіту є організація дистанційного навчання. Низка українських ВНЗ, у тому числі Луганський національний педагогічний

університет імені Тараса Шевченка (ЛНПУ) мають певні успіхи в цій роботі. ЛНПУ, поряд з успішним впровадженням власних дистанційних програм, є закладом, на базі якого реалізується магістерська (МВА) програма дистанційного навчання університетом Франклін Пірс (США).

Створення у ВНЗ сучасного інформаційного навчального середовища вимагає й використання сучасних, у тому числі й комп'ютерних технологій контролю й оцінки навчальних досягнень студентів. Як відомо, педагогічна оцінка навчальної діяльності виконує діагностичну (контрольну, вимірювальну), навчальну та виховну функції. Діагностична функція педагогічної оцінки реалізується шляхом визначення обсягу, глибини та міцності умінь і навичок іноземних студентів. Навчальна функція педагогічної оцінки реалізується шляхом роз'яснення викладачем критеріїв оцінки, його порад і рекомендацій щодо можливостей її поліпшення студентом. Це сприяє розвитку в студентів гностичних умінь – аналізувати свою навчальну діяльність, виявляти її сильні та слабкі боки. Виховна функція оцінки стимулює розвиток у студентів відповідальності, активності, самокритичності та інших особистісних якостей.

Як правило, педагогічна оцінка здійснюється за допомогою рангової (або порядкової) шкали. Головним недоліком цієї шкали є те, що різниця між сусідніми пунктами цієї шкали є нечіткою – так, ми знаємо, що, наприклад, «четвірки» можуть біти виставлені різним за рівнем сформованості знань і умінь студентам. Комп'ютерні технології дозволяють здійснювати контроль і оцінку знань студентів систематично, за рахунок цього можливо компенсувати недоліки традиційних форм контролю й оцінки навчальних досягнень студентів. У той же час ми не є прибічниками того підходу, коли, застосовуючи сучасні комп'ютерні технології контролю відмовляються від традиційного опитування студентів. Найбільш доцільним, на наш погляд, є поєднання традиційних і комп'ютерних форм контролю й оцінювання навчальних досягнень студентів.

Важливим елементом інформаційного навчального середовища є сайт ВНЗ. Окрім традиційної для таких сайтів інформації, на ньому розміщується також проблемно-тематична інформація бібліографічного та змістовного характеру (списки літератури, статті, матеріали конференцій), оголошення про науково-практичні конференції, симпозіуми, різноманітні проекти, гранти. Особливе значення для студентів має інформація правового характеру, розміщена на сайті університету, зокрема: копії ліцензій та акредитаційних свідоцтв, законодавчі акти, якими університет керується у своїй діяльності, нормативні документи, які регламентують діяльність університету тощо.

Важливою складовою університетського сайту є студентський сайт, на якому розміщується інформація, корисна й необхідна для студентів і де студенти можуть висловити свої враження від навчання, обмінятися думками про його організацію, про життя у гуртожитках тощо.

Особливість нинішнього стану Інтернет-навчання полягає в тому, що прогрес апаратного і програмного забезпечення відбувається стрімкіше за прогрес мережових педагогічних технологій. Упровадження засобів інформаційних і комунікаційних технологій в освітній процес повинне супроводжуватися адекватною підготовкою викладачів та студентів до викладання й навчання у новому інформаційно-освітньому середовищі. З цією метою в ЛНПУ працює безперервний семінар для викладачів з питань дистанційного навчання і використання Інтернету й медіа в навчально-виховному процесі.

Динаміку розвитку інформаційного навчального середовища університету ми оцінюємо за критеріями, запропонованими Є.М.Хриковим:

кількість комп'ютерів на одного студента і на одного викладача;

реальний комп'ютерний час на одного студента, викладача;

готовність студентів, викладачів, керівників університету до ефективного використання комп'ютерної техніки (таку готовність характеризує наявність відповідних мотивів, знань, умінь);

ступінь задоволення інформаційних потреб студентів, викладачів, керівників університету;

відповідність створених в університеті баз даних наявним і потенціальним інформаційним потребам споживачів навчальної інформації;

відповідність апаратної та програмної бази інформаційного навчального середовища сучасним вимогам;

рівень інформаційної культури студентів і співробітників університету.

Орієнтуючись на ці критерії, ми постійно вдосконалюємо інформаційно-навчальне середовище нашого ВНЗ.

Створення сучасного інформаційного навчального середовища – це поширення нових інформаційних технологій в навчальному процесі, науковій діяльності, управлінні вищими навчальними закладами. Удосконалення інформаційного навчального середовища робить вищий навчальний заклад привабливим для студентів, дозволяє забезпечити сучасний рівень якості освітніх послуг, досягти необхідного рівня академічної мобільності, забезпечити гармонійне поєднання наукової й навчальної діяльності і наближає тим самим навчання в такому ВНЗ до міжнародних стандартів. Тому обґрунтування оптимальних шляхів удосконалення інформаційно-освітнього середовища ВНЗ є актуальним напрямком подальших досліджень.

УДК 373. 5. 036: 504

Біла І.В.

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Передумовою особистого відношення до середовища є власна діяльність студента, у якій виникають, усвідомлюються і реалізуються мета особистості і колективу, відносини вихователів і дітей до природи і суспільства.

Формування в студентів позитивного відношення до навколишнього середовища є цілеспрямованим процесом. Від учителів багато в чому залежить планування й організація суспільно - корисних дій. Вони допомагають студентам опановувати колективними формами діяльності серед природи, виробити продумані позиції у відносинах із середовищем перетворити турботу про неї в конкретні справи. Нарешті, передумовою особистого відношення до середовища є власна діяльність студента, у якій виникають, усвідомлюються і реалізуються мета особистості і колективу, відносини вихователів і дітей до природи і суспільства. Особливу роль у взаємодії студентів з природою виконує їх індивідуальна вибірковість свідомих зв'язків із зовнішнім світом. У діяльності по охороні навколишнього середовища одного цікавить зміст, іншого - форма, третього - знаряддя праці. Частина студентів захоплена життям лісу, інша частина можливістю побути в лісі з товаришами. Надзвичайно різноманітні пізнавальні й практичні інтереси, естетичні смаки й відчуття, індивідуальні оцінки різних явищ природи і людських дій.

Досвід показує, що сформувати у студентів дбайливе відношення до природи може викладач, якого захоплює благородна задача охорони середовища, який випробовує постійний інтерес до краси, новизни, динамізму навколишнього світу. Розвиваючи засобами природи духовний світ студентів, вони в той же час загартовують їх фізично, формують їх волю і характер, виховують колективізм і патріотизм майбутніх дбайливих господарів рідної землі. Вища школа повинна орієнтуватися на формування педагога - універсала, який глибоко знає не тільки свій предмет, але і загальні закономірності виховання до природи і людей.

Діяльність студентів, організована викладачами, породжує і розвиває особисті враження і відчуття, переконання і інтереси. Відображення в свідомості природних явищ виникає в діяльності. Проте воно відбувається не автоматично, а під впливом її цілей та